

OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național editată de FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE”

Sondajul ISOP în atenția specialiștilor Probleme incomode, dar cu soluții

Ultimele două sondaje ISOP au revenit cu insistență asupra problemelor învățământului românesc. Explicația trebuie căutată în trei direcții. În statele moderne, problema dezvoltării nu este pur și simplu legată de destinul învățământului, ci legată, în mod esențial, cum nu a fost legată niciodată în trecutul omenirii. „Inovația la nivelul tehnicii de vîrf”, care reprezintă criteriul esențial al aprecierii dezvoltării unei țări, depinde de nivelul de școlaritate. Megaindustria, „serviciile de

produție”, creativitatea de masă (și cea de excepție, pornind de la aceasta), competitivitatea și marginalizarea – depind și ele în mod esențial de același nivel de școlarizare etc. Un al doilea motiv se referă la faptul că școala românească de azi este în plin proces de degradare, recenta grevă a cadrelor didactice și tipul de revendicări au dovedit-o. Și nu este vorba numai de grevă, ci și de amplificarea abandonului școlar, de micșorarea numărului de tineri, proveniți de la sate sau din mediile

muncitorești, intrați în învățământul superior. În sfârșit, ultimul este și faptul că 66% din studenții existenți doresc să emigreze, agravând astfel procesul de detehnologizare și dezintelectualizare a societății. Pînă și motivația școlară la clasele I-IV începe să se prăbușească. Și cine ar putea infirma faptul că dezindustrializarea face și ea imulă pregătirea la un nivel înalt? În sfârșit, epoca comunismă realizase o adevărată explozie școlară și profesională, iar această performanță (plus gratuitatea învățământului și alte facilități) sunt azi o simplă amintire.

(Continuare în pag. 6)

Importantă inițiativă parlamentară pentru salvarea culturii scrise LEGEA CĂRȚII

La începutul lunii noiembrie anul trecut, conducerea Asociației Publicațiilor Literare și Editurilor din România (APLER) a solicitat Alianței pentru Lege și Ordine din România (ALOR) sprijinul în vederea demării unor acțiuni concrete pentru salvarea literaturii române în această profundă criză prin care trece întreaga noastră cultură. Se puneau, astfel, bazele unui parteneriat între două importante organizații neguvernamentale, parteneriat ce s-a dovedit a fi, în scurt timp, extrem de fructuos.

În urma mai multor consultări, în doar câteva zile, a fost elaborat un proiect al Legii privind protecția cărții și a revistelor culturale din România. Aceasta a fost prezentat de secretarul general al A.L.O.R., Cătălin Tache, în cadrul „Galelor APLER”, desfășurate la Câmpina în perioada 18-20

noiembrie 1999. La masa rotundă organizată cu acest prilej au participat reprezentanții A.L.O.R., APLER, Ministerului Culturii, Uniunii Scriitorilor și, nu în ultimul rând, senatori și delegați a nu mai puțin de 33 prestigioase reviste literare și edituri din țară și străinătate. Toți cei prezenti au semnat ineditul „Apel de la Câmpina”, adresat instituțiilor statului, care mai pot încă opri din moarte subită cultura scrisă națională.

Participanții la GALELE APLER de la Câmpina, scriitori, editori, publiciști, comeni de cultură, constată tragedia cărții și a revistelor de cultură, aflate în imposibilitatea economică și financiară de a mai suporta.

Fără o lege care să le protejeze, fără un management democratic al subvențiilor acordate de Ministerul Culturii, fără fonduri pentru

bibliotecile publice, carte și revistele culturale se predau periferiei și morții subite la care le-au supus Guvernul și Parlamentul, exact acele instituții abilitate și obligate să susțină cultura scrisă națională.

E vremea editurilor ce mor, mor în Bugetul de Stat și mor o dată cu scriitorii, editorii și spiritul național...

Cu spatele la zidul ignoranții sociale, vă avertizăm că încă mai putem schimba ceva.

Votați o lege care să apere carte și reviste de cultură!

De asemenea, proiectul de inițiativă privind „Legea Cărții”, inițiat de mine și prezentat la Câmpina de secretarul general al A.L.O.R., a fost adoptat în unanimitate de voturi. Mai mult chiar, el a primit și aprecierile mai mult decât favorabile ale reprezentanților Ministerului Culturii și Uniunii Scriitorilor.

(Continuare în pag. 6)

„Ca patriot francez,
nu pot să nu iubesc România”

Pag. 4-5

Primalul valoric
al tradiției

Pag. 7

Istoria Relațiilor Internaționale
în curriculum-ul universitar

Pag. 7

Popoare, națiuni
și state naționale,
la sfârșit de mileniu

Pag. 8

DEZBATERE PUBLICĂ

sub egida

Institutului de Sociologie și Opinie Publică
din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națunii după zece ani de tranziție. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

Managementul reformei

1. Orientări strategice și prevăderi din programele de dezvoltare

Imediat după 1989, în România au existat o serie de încercări de a construi unele orientări strategice privind procesele de dezvoltare.

Aceste încercări au fost însă timide, deoarece mecanismele perioadei de tranziție la economia de piață nu erau nici pe departe însușite. La aceasta s-au adăugat căderea economiei și problemele sociale derivate asupra căror s-au concentrat guvernanții, deci probleme pe termen scurt care trebuiau rezolvate.

Un anume consens politic s-a realizat în cadrul „Strategiei de la Snagov”, care însă a cuprins prezentarea unor probleme globale, fără de care acest consens nu ar fi fost posibil. Nu era vorba în fapt de o strategie, deoarece nu erau puse concret în discuție probleme specifice unei strategii: opțiunile în dezvoltarea concretă a unor sectoare de activitate, direcțiile și ritmurile de dezvoltare, resursele necesare, luarea în considerare a competitivității produselor și raportarea la concurența internațională, redesenarea unei hărți economice a României.

Frâmântările politice au blocat continuitatea studiilor și antrenarea forțelor științifice să participe la un asemenea demers. La nivelul anului 1996 a fost adoptat „Programul de bază de macrostabilitate și dezvoltare a economiei până în anul 2000”.

Astfel, la capătul primilor 7 ani ai tranziției și în urma alegerilor generale din noiembrie 1996, a fost adoptat acest program. În

cadrul acestuia, principiile de guvernare declarate au fost: responsabilitatea politică, legalitatea, parteneriatul social, garantarea proprietății private, justitia și coeziunea socială, lupta împotriva corupției și autonomia locală și descentralizarea.

În ceea ce privește obiectivele fundamentale ale programului de guvernare, la orizontul anului 2000, acestea s-au referit la: dezvoltarea durabilă, diminuarea sărăciei, sprijinirea apariției și dezvoltării cikseimijlocii și pregătirea condițiilor pentru admisarea României în NATO și UE.

În vederea asigurării condițiilor dezvoltării economice durabile, Guvernul a considerat că rolul statului trebuie să se rezume la:

A. Reglementarea cadrului activităților economice, adecvat funcționării, fără distorsiuni, piețelor, pornind de la premissa superiorității pieței față de stat în alocarea eficientă a resurselor.

B. Intervenția statului pentru corectarea situațiilor de eșec ale piețelor (respectiv, în care piața nu alocă resursele mai eficiente decât statul). Guvernul a avut în vedere în principal:

- Reglementarea monopolurilor naturale;
- Politica privind protecția mediului înconjurător;
- Politica privind învățământul și cultura;
- Politica privind ocrotirea sănătății;
- Politica privind cercetarea științifică și oferă de informații;
- Politica privind apărarea națională, ordinea publică, politica externă, serviciile administrației publice.

(Continuare în pag. 2)

DEZBATERE PUBLICĂ

sub egida

Institutului de Sociologie și Opinie Publică
din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națiunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

În cadrul dezbatelii au apărut:

• Starea națiunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

Articol de prof.univ.dr. Aurelian BONDREA

(Adevărul de luni, 18 octombrie 1999 și Opinia națională, nr. 258)

• Repere economice

Articol de prof.univ.dr. Gheorghe ZAMAN,

directorul Institutului de Economic Națională

(Opinia națională, nr. 261 din 8 noiembrie 1999)

• Repere agricole

Articol de prof.univ.dr.doc. David DAVIDESCU,

membru al Academiei Române

(Opinia națională, nr. 262 din 15 noiembrie 1999)

• Repere programatice privind agricultura

Articol de dr.ing. Gheorghe STANCIU

(Opinia națională, nr. 262 din 15 noiembrie 1999)

• Costurile sociale și învățămîntele tranzitiei economice

Articol de academician Nicolae N. CONSTANTINESCU,

președintele Secției de Științe Economice, Juridice și Sociologie a

Academiei Române,

președintele Asociației Generale a Economiștilor din România

(Opinia națională, nr. 263 din 22 noiembrie 1999)

• Evaluări în plan social

Articol de prof.univ.dr. Gheorghe RĂBOACĂ

(Opinia națională, nr. 263 din 22 noiembrie 1999

și 264 din 29 noiembrie 1999)

• Etatismul, centralismul în economie blochează piața

Convoare cu prof.univ.dr. Constantin IONETE,

membru al Academiei Române,

director general al Institutului Național de Cercetări Economice

(Opinia națională, nr. 264 din 29 noiembrie 1999)

• Relansarea economiei nu se realizează numai prin austereitate

Articol de prof.univ.dr. Mircea BOULESCU

(Opinia națională, nr. 265 din 6 decembrie 1999)

• Interesul național și politica externă a României

Prof. univ. dr. Constantin VLAD,

(Opinia națională, nr. 265, din 6 decembrie 1999)

• Calitatea actului politic

Articol de prof. univ. dr. Vasile M. CĂTUNEANU

(Opinia națională, nr. 266, din 13 decembrie 1999)

• Distorziuni și involuții în relațiile economice externe ale României

Prof. univ. dr. Constantin MOISUC

(Opinia națională, nr. 267)

• „Eu cred în destinul României!”

Convoare cu prof. univ. dr. Aureliu Emil SĂNDULESCU,

membru al Academiei Române

(Opinia națională, nr. 268)

• Reforma fiscală și creșterea economică

Lector univ. drd. Doina LEONTE,

Facultatea de Marketing și Comerț Exterior,

secretar general adjunct în Ministerul Finanțelor

(Opinia națională, nr. 269)

• Lipsa viziunilor mari în alinierea strategică a României

Prof.univ.dr. Ioan GĂF-DEAC,

Facultatea de Management Financiar-Contabil,

(Opinia națională, nr. 270)

• Demnitarea istoriei ascunde demolarea istoriei

Convoare cu academicianul Dan BERINDEI, președintele Secției de

Științe Iсторice și Arheologie a Academiei Române (Opinia

națională, nr. 272)

• Managementul tranzitiei în România – reflex al neîmplinirilor

Prof.univ.dr. Gheorghe MANOLESCU,

(Opinia națională, nr. 273)

• În sprijinirea cercetării științifice, toate guvernele au rămas datoare

Convoare cu prof. univ. dr. LŐNYI SZABOLCS,

președintele Agenției Naționale pentru Știință, Tehnologie și Inovare,

(Opinia națională, nr. 274)

Managementul reformei

(Continuare din pag. 1)

C. Redistribuirea veniturilor

Guvernul a avut în vedere politica bugetară și fiscală, reducerea poverii fiscale și stabilirea de prioritară clare, favorabile reformei, ale cheltuielilor bugetare, inclusiv protecția socială (alocarea cheltuielilor publice în direcția satisfacerii serviciilor de bază pentru săraci constituind, de altfel, o urgență a reformei), în acord cu rolul statului în condițiile economiei de piață.

Prin aceste obiective, Guvernul a încercat definirea direcției strategice a reformelor pe care le va promova, precum și instrumentele economice pe care le va utiliza în cadrul politicilor economice și sociale.

2. Obiectivele fundamentale ale Programului de guvernare (1998)

Nerealizările din Programul anterior, ca și schimbarea de guvern au impus în anul 1998 unele corectări ale procesului de dezvoltare în care, firește, s-au menținut anumite linii strategice. Astfel, după tratative amănunțite cu Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială, a fost prezentat Programul Guvernului de scoatere a țării din criza în care se zbate. Programul avea în vedere o perioadă de circa doi ani.

Idea de bază era a accelerării reformei pe toate planurile. Câteva domenii au atras în mod deosebit atenția:

a) *accelerarea privatizării, prin vânzare liberă la prețul pieței, fără limită minimă de preț;*

b) *liberalizarea cursului leului și a tranzacțiilor valutare;*

c) *liberalizarea prețurilor;*

d) *încetarea subvenționării unor produse, cu câteva excepții (minerit și agricultură);*

e) *introducerea unui sever regim de austereitate;*

f) *asigurarea protecției sociale a pădurilor defavorizate.*

Din acest nou program sunt de reținut **obiectivele fundamentale**, de data aceasta mai bine legate de satisfacerea criteriilor de la Copenagha și a quisului comunitar.

Aceste obiective au fost:

• refacerea și menținerea stabilității macroeconomice;

• instituirea unei discipline financiare severe și încetarea sprijinului întreprinderilor necompetitive;

• promovarea exporturilor, asigurându-se creșterea acestora într-un ritm superior importurilor și, respectiv, creșterea PIB;

• creșterea productivității muncii.

În domeniile reprezentative de politică programul prevedea următoarele:

a) **Politici monetar-valutare.**

În perioada 1998 – 2000 se preconiza redresarea cererii interne care să se realizeze concomitent cu condiționarea stabilității macroeconomice. Guvernul și-a propus atunci să întărească controlul inflației și al deficitului bugetar prin aplicarea unor politici fiscale și monetare prudente, pe care în fapt nu le-a realizat.

b) **Politica fiscală și bugetară.** În anul la care facem referință (1998) politica fiscală a fost concepută a fi **prudentă**. Schimbarea semnificativă viza acordarea unor stimulente investițiilor în raport cu consumul.

În politica bugetară se preconiza realizarea creșterii eficienței cu care se alocă și se utilizează banii publici.

c) **Politici comerciale.** Acestea vizau încheierea, în mare parte, a proceselor de creare și consolidare a piețelor, pieța reprezentând cel mai eficient mecanism de alocare a resurselor.

d) **Politici de consolidare a mecanismelor concurențiale.** Pe acest plan, prevederile urmăreau crearea sistemului integrat de piețe și, în acest context, îndeplinirea unor din condițiile necesare semnării unor acorduri europene în domeniul.

e) **Reforma întreprinderii; privatizarea și restrukturarea.** Programul insera accelerarea procesului privatizării, îmbunătățirea calității acesteia – transparență, metode diferite de privatizare, dezvoltarea pieței de capital și o atenție mare acordată sectorului IMM-urilor.

Nu s-a reușit încă să se înțeleagă necesitatea abordării anticipate a proceselor de restrucțurare față de cele de privatizare. Această ordine în abordare ar fi favorizat realizarea a două aspecte pozitive: creșterea gradului de atractivitate al întreprinderilor și creșterea valorii lor de piață.

Analiștii economici și politici au observat că o bună parte din aceste prevederi nu au fost realizate, accentuând starea de criză a sistemului economic și scăderea nivelului de trai.

3. Priorități manageriale în procesul de dezvoltare a societăților comerciale din România

A fost împedite pentru toată lumea că situația opțiunilor strategice numai la nivelul macroeconomic nu putea rezolva problemele economiei românești.

Trecerea, după revoluția din decembrie 1989, la economia de piață, a impus o reformă politică de esență, care a determinat, apoi, acțiuni de restrucțurare a economiei naționale în toate componentele sale. Firește, era necesar să se aibă în vedere că ne aflăm într-o perioadă de tranzitie, că anumite elemente ale economiei de piață nu au fost realizate pe deplin.

Societatea și economia, fiind dominate o mare perioadă de timp de fenomene de supracentralizare care și-au pus amprenta, atât pe modul de a conduce și a acționa, cât și pe mentalitatea factorilor de decizie și nu numai, a fost și este utilă o înțelegere profundă a tuturor mecanismelor economiei de piață.

Eșențial ni se pare faptul că economia de piață este o economie concurențială, pluralistă, din punct de vedere al proprietății, o economie care consacra piața cumpărătorului.

Pare surprinzător că, declarând asemenea resorturi, am înregistrat, însă, pronunțate scăderi ale unor indicatori esențiali pentru funcționarea economiei, așa cum sunt producția, productivitatea muncii, exportul. Starea generală de criză resimțită de toată lumea a anunțat fenomene inflaționiste, creșterea șomajului, escaladarea nemotivată a prejurerilor.

Suntem martori ai unor dezechilibre între cerere și ofertă, resurse și capacitate care constituie factori ce perturbă starea economică și, o dată cu aceasta, și climatul social. Această situație nu trebuie tratată ca o fatalitate la nivelul societăților comerciale, ea reflectând, în condițiile de autonomie conferită, mai degrabă o înțelegere nepotrivită a rolului managementului – factor decisiv al redresării economico-sociale.

Au fost realizate, până acum, o serie de noi premise cu caracter legislativ și structural care să permită întreprinderea unor acțiuni pe termen scurt și mediu. Fiecare agent economic are datoria să pornească de la faptul că *managementul este o resursă a dezvoltării*, din fericire inepuizabilă, că principalele sale misiuni sunt: conducerea oamenilor, introducerea noului și stăpânirea relațiilor cu mediul.

După aceste sublinieri, să încercăm să ne oprim asupra unor priorități manageriale la nivelul societăților comerciale, în ideea, declarată de la început, că realizarea acestora va conduce la revitalizarea urgentă a producției și a proceselor de producție de înalt nivel calitativ și competițional, va susține retehnologizarea care constituie, în fapt, cheia succesei pe care-l dorim:

• Înainte de toate, orice societate comercială este necesar să aibă elaborată o analiză diagnostică asupra stării generale a acestei entități, analiză care se cere raportată la noile realități economice.

• Având în vedere noutatea unor procese proprii economiei de piață, pe care specialiștii noștri nu le-au mai aplicat și luând în calcul procese ample, cel puțin declarate, de descentralizare, managerii sunt obligați să-și definească drept priorităță preocuparea urgentă de pregătire a personalului în mecanismele economiei de piață, cu particularitățile referitoare la etapa de tranzitie.

• Fiind în posesia elementelor de definire a stării de sănătate a întreprinderii, având un potențial uman în plin proces de pregătire, ne putem pune simultan problemele elaborării unei prime forme a strategiei de acțiune și a restrucțuirii cu care aceasta să se afle într-o corelație biunivocă. Strategia este consacrată ca fiind o orientare generală într-o etapă dată, prin care se stabilesc sarcinile fundamentale pentru atingerea obiectivelor și se desemnează direcția acțiunilor principale, în special momentul de declanșare a acestor acțiuni și căutarea mijloacelor pentru optimizarea acțiunilor viitoare.

(Continuare în pag. 3)

Dezbateră publică sub egida Institutului de Sociologie și Opinie Publică din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națiunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

(Continuare din pag. 2)

• Deși cuprinsă în conținutul strategiilor enunțate, problema preocupațiilor și atitudinii față de resurse nu se pare a rămâne o problemă vitală pe agenda managerilor societăților comerciale. Este vorba, firește, de ansamblul resurselor cu care operează societățile comerciale. Semnalele pot fi percepute prin nivelul la care se situează parametrii economico-financieri, prin necoreările evidente între producție, productivitate, salarii, norme etc., prin dezinteresul (pe care unii îl explică, în mod nefericit, pe plan ideologic) față de consumurile exagerate de diverse resurse, prin modul în care se încearcă, pe seama prejurilor, să se acopere toate aceste neglijențe.

• Mecanismele de relații în activitatea societăților comerciale, în condițiile actuale și în perspectiva privatizării celor cu capital de stat, presupun noi abordări prin prisma manifestării parteneriatului social, domeniul în care pregătirea și preocupațiile managerilor sunt încă deficitare.

4. Obiectivele Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă (1999)

Depășindu-se situația creată de hiatusul dintre lumea politică și cea științifică, și raportându-se la neîmplinirile în ceea ce privește strategia de dezvoltare și la eșecurile proceselor desfășurate, a fost inițiată lucrarea: „Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă” – iulie 1999, realizată din colaborarea strânsă între o serie de instituții de specialitate sub egida Academiei Române.

Potrivit de la deviza „Să realizăm mai mult cu mai puține resurse”, acest document este, poate, cel mai aproape de configurația unor elemente determinante care pot sta la baza formulării unei strategii pe termen mediu.

Dezvoltarea durabilă înseamnă imbunătățirea progresivă și menținerea bunăstării populației în corelare cu cerințele folosirii raționale a resurselor naturale și ale conservării ecosistemelor.

Principalele obiective ale Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă, care conțin foarte multe date concrete, sunt:

Obiectiv fundamental:

• Creșterea bunăstării și prosperitatei individuale și a ansamblului social la nivel național, urmărind o dezvoltare economică în limitele de suport ale Capitalului Natural, într-un mod care să garanteze și calitatea vieții generațiilor viitoare.

Obiective principale:

• Asigurarea sănătății de sănătate a populației. Asigurarea complementarității și corelării între toate sectoarele economice și sociale, în scopul dezvoltării umane durabile;

• Stabilirea sectoarelor și a direcțiilor cu potențial competitiv capătării ale dezvoltării durabile, în contextul tendințelor majore pe plan mondial și în conformitate cu obligațiile internaționale asumate de România;

• Redimensionarea și remodelarea structurii economico-sociale, și transformarea ei într-un sistem durabil. Asigurarea unei creșteri continue și stabile a

nivelului de trai și în concordanță cu criteriile de integrare în UE;

• Stoparea procesului de deteriorare a Capitalului Natural și inițierea refacerii acestuia;

• Dezvoltarea unui sistem legislativ și instituțional coerent, compatibil cu cel al țărilor din UE și consolidarea democrației prin stimularea participării civice;

• Formarea resursei umane la nivelul exigentelor științifice, tehnologice și informaționale, pe plan internațional din toate sectoarele economice și sociale;

• Monitorizarea și evaluarea permanentă a performanțelor economice, sociale și de protecție a mediului, printr-un sistem de indicatori cantitativi și calitativi determinabili.

5. Elemente de orientare în procesele de dezvoltare. Modele comportamentale ale economiei de piață. Un model – politica și strategia de dezvoltare a industriei japoneze

Între modelele contemporane ale economiei de piață există unele diferențe, care nu afectează însă structurile economice de bază. Iată o tipologie posibilă a economiilor de piață existente astăzi în lume:

– **Tipul anglo-saxon** cuprinde economiile de piață de esență neoliberală; fidel liberei inițiative, el respinge ideea de dirijism, este pentru o intervenție căt mai mică a statului în economie; se bazează pe întreprinderile private și sectorul public; se acceptă elaborarea de către guvern a unor programe de politică economică pe termen scurt, programe economice pe termen lung și programe pe domenii; în această categorie intră SUA, Anglia, Canada;

– **Tipul vest-european** este mai deschis intervenției active a statului; flexibilitatea mecanismelor de piață este influențată de intervenția acestuia; alături de sectorul privat, care este dominant, există și un sector public destul de important; această formă se întâlnește în mai multe state europene, ca de exemplu: Franța, Italia, Spania;

– **Economia socială de piață** realizează un echilibru între social și performanță economică, dar nu prin simplu joc al forțelor pieței; statul intervine în vederea canalizării opțiunilor economico-sociale agreeate spre un consens social; acest model se întâlnește în Germania, parțial în Austria, Olanda etc.;

– **Tipul nordic** reprezintă o formă de piață contractuală, întemeiată pe cooperarea dintre sectorul privat și cel de stat, în vederea satisfacerii unor cerințe de ordin social-economic, ca, de exemplu, îmbinarea creșterii și eficienței economice cu promovarea unor valori social-umane de bază; conține multe caracteristici ale economiei sociale de piață; presupune accesul echitabil la toate serviciile sociale; statul intervine mai ales prin acțiuni sociale, jucând rolul de „stat protector” al tuturor cetățenilor, acest tip de economie fiind caracteristic pentru Europa nordică – Suedia, Norvegia, Danemarca, Finlanda;

– **În economia de piață paternalistă**, rolul statului, de „catalizator” în economie se însăptuiește prin transpunerea sistemului paternalist de la nivel

micro-social la nivel macro; în acest model se regăsesc unele din trăsăturile economiei sociale de piață, ca, de exemplu, planificarea și echitatea, rolul socialului; statul are o funcție importantă – veghează asupra echilibrului economic, contribuie la realizarea unei creșteri economice fără distorsiuni, la funcționarea tuturor piețelor, la dezvoltarea pieței interne și a capacitatea de cucerire a pieței externe; el acționează prin planificare flexibilă și mobilizare, precum și prin părghii bancare, bugetare și finanțare;

– **Economia socialistă de piață**, existentă, în principal, în China, imbină organic planificarea cu mecanismele pieței, aceasta din urmă fiind factor principal; sectorul public este dominant, în timp ce sectorul privat se află în curs de dezvoltare; statul intervine în economie atât prin plan, cât și prin mecanismele pieței; acest tip asigură echitate și protecție socială; economia socialistă de piață se află în plină evoluție.

Firește, conținutul acestor modele este orientativ. Dincolo de aspectele generale pe care le presupun strategiile provenite din aceste modele, specificitatea proceselor de dezvoltare românești impune o abordare flexibilă și, în același timp, cu unele elemente de originalitate.

Am putea adăuga, tot ca manieră exemplificatoare, parametrii reprezentativi ai dezvoltării economico-industriale a Japoniei, care sunt sintetizați în 10 puncte:

1. O piață internă de 120.000.000 de oameni. Existența posibilității de testare.

2. Existența pieței americane.

3. Japonia este un arhipelag de 3000 de goluri, având astfel acces la întreaga lume.

4. Lipsa resurselor: materiale prime se achiziționează de la oferanții ce asigură cea mai bună calitate.

5. Datorită suprafeței reduse a teritoriului național a apărut o înaltă concentrare a zonelor industriale; suprafața redusă a teritoriului național a devenit bază de progres. Același lucru se poate afirma și despre Singapore, Hong-Kong, Taiwan, Cehia, Slovacia sau Israel. Independența economică a condus la concentrarea populației de-a lungul zonei de coastă.

6. Se remarcă la japonezi gradul înalt de aplicare a cuceririlor științei. Sunt folosite liber robotizarea și tehnologiile înalte.

7. Mobilitatea unei forțe de muncă fluide, repartizarea acesteia în pozițiile optime.

8. Bipolarizarea: folosirea cu discernământ atât a produselor de înaltă clasă, cât și a celor obișnuite.

9. Anticipându-se apariția unor noi industrii, s-au luat măsuri de conformare la această nouă realitate.

10. Relația dintre întreprinderile mari și cele mijlocii.

În ceea ce privește problemele cu care se confruntă astăzi industria japoneză și care presupun reorientări ale strategiei de dezvoltare a țării sunt menționate alte 10 aspecte:

1. În prezent, sfera de activitate a industriei japoneze este oarecum prea largă, dând naștere unei economii în expansiune. A venit vremea ajustărilor structurale.

Problema este cum să se taie ceea ce trebuie tăiat. **Restructurarea este cuvântul cheie.**

2. Căderea economiilor asiatici. **Cum ar trebui privit viitorul Asiei?**

3. Fenomenul creșterii de goluri în industria de pe teritoriul Japoniei. Direcția ar fi specializarea pe viitor a producției interne în produse de înaltă clasă, cu un procent ridicat de valoare adăugată.

4. Utilizarea furnizorilor intermediari.

5. Concentrarea pe industria informatică și de comunicații.

6. Eforturi susținute în direcția coexistenței cu mediul înconjurător. Reciclarea.

7. Un guvern de dimensiuni reduse. De acum înainte, ar trebui să fie cunoscute atât puterea, cât și forța de influențare a guvernului, atribuțiile acestuia de a dirija.

8. Sprijinirea capitalului de afaceri.

9. Adaptarea la megacompetiție, adică la acea competiție pe viață și pe moarte în care marile întreprinderi din lume se luptă pentru supremăție.

10. Adaptarea la societatea înămbărâtină.

6. Unele nereușite în procesul de dezvoltare strategică

În țara noastră, nevoia elaborării realiste pentru anul 2000 și următorii a pornit, în mod esențial, de la interpretarea obiectivă a nereușiturilor. Analizări economice relevă următoarele fapte:

– **Producția industrială** a scăzut în anul 1999, în volum absolut cu 8,0% (9% în industria prelucrătoare, 36,5% în metalurgie, industria textilă 23,9%, mașini și echipamente 27,1% etc.)

– **Stocurile de produse finite** la finele anului 1999: 22,376 miliarde lei, reprezentând 34,4% din resursele lunii decembrie.

– **Produsul de grâu și secară** s-a redus cu 525,4 mii tone, iar cea de orz și orzoaică cu 219,4 mii tone.

– **Efectivele de animale** au scăzut în 1999 cu 17,3% la sută la porcine și cu 5,2% la ovine și caprine.

– **Exporturile** au însumat, în unsprezece luni din anul trecut, 7668,7 milioane dolari, în creștere cu 0,8%.

– **Importurile CIF** s-au ridicat în perioada amintită la 9304,0 milioane dolari, în scădere cu 13,1 procente.

– **Deficitul comercial FOB/CIF** a fost, pe unsprezece luni din anul 1999, de 1635,3 milioane dolari (3093,5 milioane dolari anul trecut).

– **În comerțul cu amânuntul**, cifra de afaceri a scăzut, în 11 luni din 1999, cu 47,7%.

– **Rata inflației** în decembrie 1999: 2,9%, față de luna precedentă și 54,8%, în raport cu decembrie 1998.

– **Rata șomajului** în decembrie 1999: 11,5%.

Sunt și alte date care explică mai pe larg atât căderea economică și, pe cale de consecință, scăderea nivelului de trai.

Domenii ca învățământul, sănătatea, armata nu mai beneficiază de resurse minime care să le asigure atât aplicarea reformei în domeniile respective, cât și acoperirea minimală a nevoilor de supraviețuire.

Acest semnal de alarmă nu este clar dacă a fost perceput de lumea politică în măsură să se întrebe: încotro se îndreaptă România?

Începutul anului 2000 a creat însă o opinie general-favorabilă în

legătură cu elaborarea unei adevarate strategii de dezvoltare pe termen mediu 2000 – 2004.

7. Orientări recente în procesul de dezvoltare a României pe termen mediu (2000 – 2004)

Governum României, la începutul anului 2000, caracterizează perioada care va urma astfel: „Acum intrăm într-o perioadă nouă, în care vorbim numai despre ce trebuie să dezvoltăm”. Se naște întrebarea: Vom putea, în sfârșit, ieși din perioada unei economii de supraviețuire?

Într-o formulă în care se vor reunii oamenii politici ai puterii și opozitiei, sindicatele și patronatul, lumea științifică, societatea civilă se intenționează elaborarea unei strategii pe termen mediu ce va trebui susținută în fața UE ca una din condițiile începerii tratativelor de aderare.

Bugetul pe anul 2000 ar putea fi primul pas al strategiei pe termen mediu. Aceasta prevede creșterea în anul 2000 a PIB cu 1,3%, inflația preconizată va fi de cca 27% la un curs mediu de 20.500 lei/dolar, iar deficitul bugetar este apreciat că se va insera în 3%. Deși optimiste, cifrele avansate trebuie să fie realizate printr-un efort comun pentru a putea să realizăm integrarea în Uniunea Europeană.

În construcția bugetului (prea târziu realizat) se prevede pentru prima oară o soluție pornind de la venituri pe baza cărora urmează să se dimensioneze cheltuielile.

Alte obiective vizează modernizarea instituțiilor, reducerea birocrației, simplificarea legislației, reducerea cheltuielilor bugetare etc.

Toate acestea pot permite elaborarea acestor strategii aflate sub dublu impact: direcționarea evoluției societății românești și realizarea condițiilor preliminare pentru aderare la UE.

Rezultatele obținute pe primele două luni din acest an, convulsiile sociale și faptul că ne aflăm într-un an electoral, majorările de preturi și continua scădere a nivelului de trai nu reprezintă însă premise favorabile pentru realizarea acestor obiective.

Bibliografie selectivă

N.N. Constantinescu (coordonator), *Probleme ale tranzitiei la economia de piață în România*, Ed. Fundației „România de Mâine”, București, 1997

Mihail Dumitrescu, *Management performant*, Ed. Fundației „România de Mâine”, București, 1997.

* * * *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă*, Editura Nova, București, 1999

Yoshiaki Koyama, *Politica și strategia de dezvoltare a industriei japoneze* (expunere susținută la AGIR).

* * * *Programul de guvernare – obiective fundamentale* (selecțiuni), z

Personalități europene în vizită la Universitatea „Spiru Haret”

„CA PATRIOT FRANCEZ, NU POT SĂ NU IUBESC ROMÂNIA”,

– declară reputatul istoric Alain RUZÉ –

După cum aminteam în numărul precedent al revistei **Opinia Națională**, ziua de 22 februarie 2000 a marcat un eveniment de neuitat în viața Universității „Spiru Haret”. Reputatul istoric **Alain Ruzé**, însotit de doamna Ruzé, a fost oaspetele de onoare al profesorilor și studenților Facultății de Istorie din cadrul acestei universități, în fața căroră a tîntut o interesantă expunere, pe tema perspectivei globale în istorie, iar apoi s-a întreținut cu cei prezenți, răspunzând întrebărilor ce i-au fost adresate, dar și interesându-se de activitatea Universității „Spiru Haret”.

Judecătă în termeni protocolului curent, întâlnirea ca atare se integreză, firesc, în practica statomitică de mai multă vreme în acest mediu academic, unde succesiv sunt invitate personalități științifice și culturale de primă mărime, românești și străine, care conferențiază la Universitatea „Spiru Haret”. Întâlnirea din 22 februarie a avut însă un caracter aparte, un specific resurrecțional, grație acestui mare aristocrat al spiritului care este domnul Alain Ruzé. Domnia sa face parte dintr-o familie franceză cu o ascendență binecunoscută de aproape săpte veacuri, o familie nobiliară ai cărei principali exponenți au scris istorie, dar au și făcut istorie, cu urmări și dincolo de hotarele Franței. De aceea o expunere a domnului **Alain Ruzé** și mai cu seamă un dialog cu domnia sa, ca interlocutor fermecător, care utilizează o limbă românească atât de curată și de armonioasă încât, prin comparație, ar pune în dificultate pe mulți dintre parlamentari români, au valoarea, cum aminteam, a unei resurrecții, a unei revelații. Reputatul istoric francez comunică și se comunică și tocmai această îngemănare face ca faptul istoric cel mai îndepărtat să iasă din eventuala lui schemă în care a fost consacrat, clasicizat, și să primească o aură de relevanță actualitate, o vibrație omenească de prospetime și nefabil. Orice să spune, spiritul francez se remarcă nu numai prin claritate și ordine, prin insumarea valorilor în judecătă care facilitează progresul gândirii, dar și printr-o puternică influență catalitică.

După întâlnirea cu spiritul francez ești supus celor mai adânci interogații lăuntrice și obligat să fi și să rămâni tu însuți, fapt care are o însemnatate capitală pentru educația de nivel universitar. Chiar și numai acest „amănunt” ar fi destul ca să explică caracterul memorabil al întâlnirii domnului Alain Ruzé cu studenții și profesorii Facultății de Istorie a Universității „Spiru Haret”. Dar, în plus, amintita întâlnire ne-a făcut contemporani cu personaje istorice europene de primă mărime, între care Mihai Viteazul al românilor și Henric al IV-lea al

Franței se regăseseră sub multiple afinități. Ne-a invitat să cercetăm și față nevăzută a marilor evenimente istorice, printre-o intuție sără de care înțelesul adânc al evenimentelor trecute riscă să rămână necunoscut. Si ne-a încântat cu unul dintre cele mai frumoase elogii pe care le-am auzit rostite de un străin la adresa românilor: „mă plec cu venerație în față ostașilor români din primul război mondial, care, prin luptele glorioase de la Mărășești, Mărăști, Oituz, au salvat Franța în 1917 de invazia germană. De aceea, ca patriot francez, nu pot să nu iubesc România”.

Dar, oare, domnul Alain Ruzé este un străin față de România? Nici vorbă de așa ceva. Iată cum l-a prezentat, în preambulul întâlnirii amintite, academicianul **Ștefan ȘTEFĂNESCU**:

Astăzi, în cadrul cursului nostru de Istorie medie a românilor avem bucuria de a-l avea ca oaspete pe domnul Alain Ruzé, cunoscut pentru remarcabile sale lucrări dăruite istoriografiei noastre, lucrări care au intrat în bibliografia obligatorie a cursului nostru. Se împlinesc zece ani de când am avut bucuria să-l cunosc pe domnul Alain Ruzé și pe doamna Ruzé. În toamna anului 1989, o colegă de la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” ne arăta o foarte frumoasă lucrare apărută în Elveția. În traducere românească, această carte se cheamă *Acesti latini din Carpați*. Mi-a plăcut în primul rând prefața, scrisă de un mare istoric elvețian, André Chavalaz, care a fost și președinte al Confederației Elvețiene. Impresionat de prefață și de lucrare, am publicat, acum zece ani, în „Magazin istoric”, o notă despre autor și despre carte. În scurt timp, am avut bucuria să-i văd pe domnul Alain Ruzé și pe doamna Ruzé, în cadrul Seminarului de metodologie a istoriei „Dimitrie Onciu” de la Facultatea de Istorie din București. De atunci, domnul Ruzé a devenit membru al seminarului nostru de istorie și are o activitate impresionantă: 5 lucrări mari, de referință, privind istoria noastră, tipările în ultimii zece ani.

Prima lucrare, deja amintită, este consacrată dovezilor continuătății daco-romane la nordul Dunării. A apărut într-o mare editură europeană, aşadar cu sediul în mai multe țări (Franța, Germania, SUA, Austria, Elveția). A urmat traducerea ei în românește (*Latini din Carpați*, Editura Științifică, 1994) care să-a epuizat rapid. După această carte, în versiune franceză și română, a urmat o nouă lucrare: *Vestigii celtice în România. Arheologie și Lingvistică*, apărută la aceeași casă editorială importantă, și pe care am avut onoarea să o

prefațez, la solicitarea autorului. Cum am ajuns eu să prefațez o carte de istorie veche? Prin revederea a ceea ce s-a scris la noi pe această temă. Noi am avut buni specialiști în istoria celtilor, care au elaborat îndeosebi studii, fără să avem o concentrată lucrare monografică pe această temă. De aceea cartea de sinteză a domnului Alain Ruzé a fost foarte bine primită. Este o lucrare de referință, fapt pentru care a primit Marele premiu de istorie veche „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

Desfășurarea evenimentelor pe plan internațional a determinat pe unii iubitorii ai istoriei noastre – este cazul domnului Alain Ruzé – să treacă de la preocupările de istorie veche la problemele de istorie a relațiilor internaționale. Resimțeam nevoie unui punct de vedere autorizat din partea unui istoric străin. Domnul Alain Ruzé s-a implicat în demonstrarea științifică a statutului internațional al Tărilor Române și al României de mai târziu, dăruindu-ne, în acest sens, două lucrări. Prima lucrare este *Moldova între România și Rusia* (de la Petru cel Mare la Boris Elțan). Lucrarea a apărut la o mare editură franceză, cu filiale la Paris și Montréal, și s-a bucurat de o largă apreciere, atât la noi, cât și în Republica Moldova. A doua lucrare de relații internaționale este *Ucrainienii și români în secolele IX-XX. Rivalități carpato-pontice*, apărută în decembrie 1999. E pandantul pentru Bucovina al cărții scrise pentru Basarabia. Ca și în cazul Basarabiei, este o trecere în revistă, o veritabilă istorie a Moldovei în integralitatea ei și a rivalităților la Dunărea de Jos. Bucurându-se de o atenție deosebită, lucrarea aproape că să-a epuizat tirajul.

Următoarea lucrare a domnului Alain Ruzé, aflată pe șantier, se anunță și o continuare a studiului asupra romanității orientale: *Diferențe balcanopontice. Bulgaria și România*.

Toate aceste lucrări contribuie la informarea corectă a cercetătorilor științifici și a opiniei publice internaționale asupra României, despre care se știe foarte puțin în afara. Informația din cările sale este exhaustivă, se bazează pe sute de lucrări, iar acribia și spiritul critic care-l guvernează lucrările le conferă acestora un caracter de referință. În plus, în presa din străinătate apar multe articole ale domnului Ruzé, ca o reacție promptă, competență și pilduitoare pentru noi la tendințele de denaturare a istoriei românilor. Domnul Alain Ruzé este aşadar un istoric român militant, mai mult decât oricare dintre noi. De unde această

dragoste față de România? Dintr-o mare tradiție istorică. Domul Alain Ruzé vine dintr-o veche familie aristocratică franceză. Încă din secolul al 13-lea, membrii familiei sale au fost implicați în politica Franței în estul european. Trei dintre membrii familiei au subliniat, în a doua jumătate a secolului al 16-lea, ideea de romanitate a românilor. Unul dintre acești înaintași, cel mai cunoscut dv., Pierre Lescalopier, călătorind la Istanbul și de aici în Tara Românească, la București și Târgoviște, a semnalat faptul că românii aveau orgoliu că vorbesc o limbă de origine latină. Despre Lescalopier, Nicolae Iorga a publicat aprecieri foarte intere-sante. Si evenimentele de la sfârșitul secolului al 16-lea, din Transilvania, în care era implicat și Mihai Viteazul, au atrăt atenția înaintașilor domnului Ruzé. Iată că după secole, un descendant al acestei familii ilustre s-a apropiat de istoria românilor și a învățat românește. Este și acesta un destin. Căți istorici români se pot mândri că, în ultimii zece ani, au scos cinci lucrări de mare valoare și a șasea se află în curs de apariție? Toate lucrările apărute au fost închinată doamnei Ruzé, și s-a bucurat de o largă apreciere, atât la noi, cât și în Republica Moldova. A doua lucrare de relații internaționale este *Ucrainienii și români în secolele IX-XX. Rivalități carpato-pontice*, apărută în decembrie 1999. E pandantul pentru Bucovina al cărții scrise pentru Basarabia. Ca și în cazul Basarabiei, este o trecere în revistă, o veritabilă istorie a Moldovei în integralitatea ei și a rivalităților la Dunărea de Jos. Bucurându-se de o atenție deosebită, lucrarea aproape că să-a epuizat tirajul.

Stimate domnule Alain Ruzé, majoritatea celor pe care-i aveți în față sunt studenți ai Universității „Spiru Haret”. Azi se cultivă genealogia și titlurile nobiliare revin în actualitate, inclusiv în fața noastră. Pentru studenții noștri, titlul lor nobiliar este de a face parte din comunitatea Universității „Spiru Haret”. Dumneavoastră ați mai cunoscut universitatea noastră. Rectorul însuși, domnul prof. univ. dr. Aurelian Bondrea va prezenta-o la precedenta dumneavoastră vizită printre noi. Din sistemul învățământului particular, universitatea noastră este cea mai bună. Poartă

numele celui mai prestigios ministru al învățământului românesc. Spiru Haret. Avem gănsă să lucrăm cu niște studenți deosebiți, receptivi la nou, preocupați să știe mereu mai mult. Aveți în față dumneavoastră un reprezentativ al studenților noștri. Mulțumindu-vă că ne-ați onorat cu prezența, vă rugăm să vă adresați acestor studenți.

În răspunsul său, reputatul istoric francez Alain Ruzé a spus:

Vă mulțumesc foarte mult, domnule academician. Viziunea globală a istoriei mi se pare ceva necesar unui istoric. Aici există o tradiție foarte bună în această privință, cu Nicolae Iorga, cu Gheorghe Brătianu, cu istorici de astăzi. Din păcate, în vest, la noi, în Franță, în Germania și așa mai departe și în SUA, viziunea globală nu mai există. Există numai o viziune parțială, și geografică, și cronologică. Un minimum de cultură generală mi se pare absolut necesar pentru un istoric. Este baza bazelor: filosofie, teologie, lingvistică, istoria artelor. Pentru un specialist de istorie contemporană, istoria medievală este ceva interesant, necesar. De exemplu, întrebarea: cine este X în realitate? Cine era Pierre Ramée? Care este legătura dintre Pierre Ramée și SUA de astăzi? Pierre Ramée era un reformat, dușmanul preferat al lui Calvin. Ramée a fost cu englezii, nu cu scoțienii. De ce? Scoțienii erau presbiterieni. Cine a plecat în America de atunci cu Mayflower? Puritanii. Nu presbiterienii. Nu calvinii. Deja aveți o pistă de cercetare pe care s-o defrișați. Este ca un serial, va urma, dar pentru dv., nu pentru mine.

Cine era generalul Lee? Un sudist. De acord. Un militar. De acord. Dar dacă el, în mod oficial, era sudist, era slavagist. Ei, nu. De loc. Dimpotrivă. Atunci, de ce el a fost cu sudiștii? Încă o pistă. Cu sudiștii erau numai albi sau nu? În mod oficial, în vest, da, sigur că da. Ei, în realitate, nu. Era indian, un general indian, un ostas.

Faptul că Iosif al II-lea era fanatic, anticatolic are sau nu o importanță pentru români din Transilvania și din Bucovina? Faptul că calvinismul a devenit din ce în ce mai puternic și la Buda, și la Viena are importanță pentru noi? Evidență. Dar a fost cu habsburgii sau nu? Consiliul lui Rudolf al II-lea era protestant. Are sau nu importanță pentru Mihai Viteazul? Cred că da. Care era legătura dintre Campanella, un dominican eretic, și Sinan-Paşa? De ce Campanella a fost arestat și – bine, merci – a scris la Roma, apoi a plecat la Paris?

(Continuare în pag. 5)

Sondajul ISOP în atenția specialiștilor

(Continuare din pag. 1)

În fața acestor teribile realități, studiate permanent de noi în ultimii 10 ani și care indică o iremediabilă întoarcere spre trecut (nu spre cel comunist, ci spre cel de început de secol), suntem obligați să recunoaștem că Reforma învățământului românesc a ignorat această realitate, în ciuda semnalelor de alarmă trase de cercetările de teren. Si azi încă, acțiunile centrale în această direcție seamănă cu galopul bezmetnic al unor cai care s-au rupt de cărujă. Si, în

vreme ce aceștia fug înainte, cu hamurile lustruite și salbe de ciucuri și clopoței, căruța își continuă drumul tăcut și dezarticulat în direcția exact opusă.

Sondajele noastre de opinie completează pur și simplu această viziune, bazată pe cercetări detaliante și ținute mereu la dispoziția unor oameni, care le resping pentru simplul fapt că rezultatul lor începe să fie demolator pentru actualul mod de gândire a Reformei învățământului românesc.

Si iată ce arată aceste sondaje:

În 1999 (17 mai):

Întrebarea:

XV. Cum apreciați că a evoluat, după 1989, interesul pentru pregătirea școlară?

1. A crescut	21,25%
2. La același nivel	9,16%
3. A scăzut	58,89%
4. Nu știu/nu răspunde	10,70%

În 2000 (7 februarie):

Aceeași întrebare:

1. A crescut	24,44%
2. La același nivel	9,58%
3. A scăzut	58,32%
4. Nu știu/nu răspunde	7,66%

Legea cărții

(Continuare din pag. 1)

Drept urmare, pe 23.II.1999 am înregistrat la Biroul Permanent al Senatului următoarea inițiativă legislativă privind Legea pentru protecția cărții și a revistelor culturale din România, care, într timp, a primit și avizul favorabil al Consiliului Legislativ.

Pe lângă aceste considerente de ordin intern, din care se detașează în mod firesc prioritatea pe care trebuie să o acordăm promovării industriei cărții, se numără și considerentele de ordin

extern. Astfel, pe 10 februarie 1999, în Rezoluția de la Strasbourg a Consiliului European și U.N.E.S.C.O. privind politica de dezvoltare și cercetare a Europei Unite s-a insistat în mod deosebit pe necesitatea protejării cărții și a revistelor culturale. De altfel, acest lucru este susținut atât de Federația Europeană a Editorilor, cât și de Parlamentul European prin Directiva 92/77/EEC. Drept urmare, țări ca Polonia, Rusia, Letonia, Estonia au luat măsuri imediate de racordare la legislația europeană în domeniul, stabilind,

de exemplu, scutirea totală de TVA în aceste activități.

Acestea sunt doar câteva elemente care dau sens demersului persoanelor implicate în industria cărții din România de a impune un cadru legislativ nou activității de producție și distribuție a cărții, deziderate regăsite în această inițiativă legislativă. În plus, „Legea Cărții”, odată adoptată și aplicată ar permite ca sectorul de carte să devină suficient de puternic în următorii 20-30 de ani, astfel încât anumite facilități prevăzute de lege, cum ar fi cele legate de scutirea de impozite, să fie valabile doar pentru o perioadă de timp. Dar care reprezintă o „perioadă de grație” absolut necesară.

creștinătății, oferind un generos loc de pelerinaj, unde în fața a 10.000 de suflete binecredincioase, preafericii preoți vor răspândi cuvântul lui Dumnezeu.

Absența unei experiențe similare, a unui precedent remarcabil, precum și nevoia respectării tradiției spațiului ortodox, care în principiu este închis în sine, în aşteptarea lui Dumnezeu (așa cum relevă Lucian Blaga, un spațiu predestinat unei „vieți contemplative”) și au pus amprenta asupra majorității proiectelor. Urmărindu-le, ai sentimentul că, de fapt, se propune ridicarea unei veritabile cetăți plasate pe o insulă, ceea ce impune și lucrări de demolări, de devieri ale unor circulații, noi construcții auxiliare. Sunt însă, ca de obicei, și excepții. Între acestea, se inseră admirabil, prin soluția de urbanism, de echilibru propusă, proiectul realizat de echipa de

Concursul „Catedrala Neamului” - O binevenită exigentă

Depășind controversele cu privire la dimensiunea, oportunitatea și alegerea amplasamentului unei asemenea lucrări de anvergură națională cum este edificiul Catedralei Neamului, expoziția de proiecte care a fost amenajată într-o sală a Palatului Patriarhal reprezentă o incununare a concursului public lansat de Biserica Ortodoxă Română sub genericul „Piața Unirii și Noua Catedrală Patriarhală”. Confirmând, deopotrivă, interesul arhitecților, edililor și beneficiariilor față de noul lăcaș sacru, expoziția propune măște cu caracter preponderent urbanistic – pasarele și șosele suspendate, parcare subterane și clădiri care se ridică deasupra bulevardelor – care proiectează o parte

a Bucureștiului mileniu trei, pe fundalul căruia se va înălța noul Centru Patriarhal care va refac vechiul centru al Capitalei acum aproape dispărut.

Îmbinarea soluțiilor urbanistice cu cele ridicate de realizarea noii construcții religioase, concepută ca o creație de har, facea în mod aproape necesar implicarea **efortului interdisciplinar**. Si nu întâmplător, într-unul din memorile tehnice ale arhitecturii, care motivează această etiologie de importanță națională, se configurează ca o lucrare durată din beton cu armătură, menită să înfrunte secolele; pridvorul, clopotnițele, pronaosul, naosul, altarul, capela, aghiasmatorul, zidind viața veacurilor, deschid un nou pol al

Nou! LA EDITURA FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”
VALER DORNEANU
*INTRODUCERE ÎN DREPTUL MUNCII
DREPTUL COLECTIV AL MUNCII*

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”
GHEORGHE DIACONESCU
*Infracțiuni
SI ÎN LEGI SPECIALE
și ÎN LEGI EXTRAPENALE
Colecție de acte normative - comentate și aburate
Bertoni și Jurisprudență*

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”
MIHAI ILENICZ
*GEOGRAFIE GENERALĂ
GEOGRAFIE FIZICĂ*

arhitecti – Emil Dragoș Ciocanu, Alin Hoblea, Iuliana Gavril, Constantin Medaru, Andrei Ciuhodaru, Marius Ichim – Iași, căreia îi să conferă premiul II și care „vede” Catedrala Neamului într-adevăr ca o fortăreață apărătoare la sud-vest de Dâmbovița, iar în partea de nord-est de blocuri cu funcții de anexe ale bisericii.

Un splendid proiect modern, premiat cu mențiune, este cel conceput de echipa Petre Ciută – o uriașă prismă de sticlă proiectată sub formă de cruce, care conține o masă suspendată urmând aceeași formă, folosindu-se o tehnologie de vîrf. O creație cutesătoare pentru un spațiu de cult creștin, care ar putea să socheze, dar tocmai de aceea ar putea deveni o mărturie a modernității.

De altfel, cutesanța a străbătut și proiectul care propune chiar o schimbare de relief prin ridicarea unui deal care să înlăpte până la nivelul blocurilor existente în jur (Dorin

Adela DEAC

Ștefan), o construcție modestă, fără turle, un sat cu conotații mioritice.

Spațiile verzi sunt prezente din belșug în toate proiectele prezentate la concurs, unul din acestea imaginând o adevarată oază – o pădure miniaturală în mijlocul pieței.

Neacordarea premiului I nici uneia din machetele prezentate pentru construirea Catedralei Neamului poate să însemne o binecuvântată exigentă, dar și faptul că între soluțiile propuse încă nu s-a născut cea mai inspirată, mai echilibrată, mai fericită și, ca atare, competiția rămâne deschisă. Cum deschisă ar putea fi și dezbaterea publică pe marginea rezultatelor acestei expoziții care a reunit profesioniști dormici să participe la realizarea unui ideal național, un pas important care ne apropie de acest moment atât de mult așteptat.

PRIMATUL VALORIC AL TRADIȚIEI

Prof.univ.dr. Gh.Al. CAZAN

La începutul secolului care să se încheie, era în 1906, celebrul nostru filosof Constantin Rădulescu-Motru edita o revistă, STUDII FILOSOFICE, despre care, la înființarea a treizeci de ani de la înființare, avea să scrie rânduri cărora importanță o socotim ca fiind relevantă pentru ceea ce s-a întâmplat în filosofia românească vreme de mai multe decenii, motiv care ne determină să le reproducem, aci și acum, când ne aflăm în fața nevoii de a relua, în felul nostru, munca acestora care au făcut „căte ceva” pentru ca în lumea culturii românești filosofia să nu mai treacă asemenea unei păsări când împrumută, când, în cel mai bun caz, ca una căreia îi este sortit să rateze incumetarea de a se lansa în orizonturi doar altora îngăduite.

Iată ce scria în 1932 autorul *Personalismul energetic*: „Studiiile cu caracter filosofic, publicate de subscrisul între anii 1897-1906 au fost adunate, în anul 1906, într-un volum: volumul I din Studii Filosofice în prefata căruia se promitea cititorilor că, începând de la 1907, volumul II și următoarele din Studii Filosofice vor apărea sub forma de revistă periodică de filosofie, având ca principal scop sarcina de a susține și rezuma activitatea laboratorului de psihologie experimentală de pe lângă Facultatea de Filosofie și Litere din București.

Scopul a fost depășit chiar de volumul II, de când în revista de Studii Filosofice au început să fie publicate, pe lângă articole cu conținut psihologic, multe altele de pedagogie, istoria filosofiei, logică și sociologie. În anul 1909, principalii colaboratori au simțit nevoiea constituuirii lor într-o societate care, pe lângă îndatorirea de a tipări revista mai departe, își propunea să organizeze conferințe publice și ședințe intime în care

membrii ei să prezinte comunicări și puncte de vedere. Societatea s-a constituit și a funcționat între anii 1909-1914, avându-și sediul la Fundația Universitară Carol I, în urma autorizației ce i-a fost acordată de către M. S. Regele Carol I. Atât activitatea societății, cât și publicarea revistei au fost suspendate o dată cu izbucnirea războiului mondial, în 1914.

Zece ani în urmă de la suspendare, vechii colaboratori, dintre care cei mai mulți se găseau grupați la revista *Ideea Europeană* (1919-1925) hotărâsc să reînceapă vechea lor activitate filosofică. Se reconstituie, din nou, sub denumirea de *Societate Română de Filosofie*, iar revista apare la 1 aprilie 1923 sub titlu: *Revista de Filosofie, organ al Societății Române de Filosofie*. Revista cea nouă este socotită ca reprezentând continuarea vechii reviste *Studi filosofice*...

Omul care înființase *Studi filosofice*, apoi *Ideea Europeană* și încă alte reviste, cel care transformase *Studi filosofice* în *Revista de Filosofie* scria în 1936 că de sărăciuți cuprinsul volumelor I-XX, n-ar fi exclus să se observe că, vreme de atâtă ană, s-a făcut „ceva” (cuvântul îi aparține gânditorului) și în filosofie. Acest „ceva” ne tulbură, ne provoacă mirare, dar și admirare. Care va să zică, un om care a creat, el însuși, printre-un efort extraordinar o revistă și, mai apoi, altele, în paginile cărora și-a găsit calea afirmării personalității ilustre din numeroase domenii ale culturii și științei românești, consideră că tot ce se întâmplase putea fi pus sub acest cuvânt „ceva” care, oricum ar fi așezat în cîte știe ce propoziții, nu poate fi decât expresia unei modestii care se apropie de umilință capabilă să păzească omul de păcatul acelui orgoliu care, lipsindu-i

unele dintre ele, aparținând lui C. Rădulescu-Motru, Ion Petrovici, Mircea Florian, Mircea Eliade sau Constantin Noica, pentru a nu ne referi decât la câțiva dintre filosofi, continuă să rămână și azi, ca definițiorii pentru ansamblul creației filosofice a fiecărui în parte.

Studi filosofice și continuarea acestei reviste au fost locul fertil dezbatării filosofice, al unui dialog superior întreținut între filosofi. Deosebirile dintre concepțiiile colaboratorilor, punctele de vedere nu numai diferite, ci, adeseori, chiar opuse, să zicem față de cele ale lui C. Rădulescu-Motru, nu s-au soldat cu interdicția apariției lor în paginile revistei. Istoria aceasta ar fi trebuit să fie exemplară, relativă și dezvoltată mai apoi. Ceea ce, după cîte se știe, nu avea să se întâmple.

Dimpotrivă, în ciuda experienței inaugurate în *Studi filosofice*, revistele de filosofie de după 1948 au cultivat, anii buni, exclusivismul ideologic, prigoana împotriva celor care creaseră filosofia românească. Directorul *Studiilor Filosofice* și colaboratorii ai lui au fost anatemizați, hățuiți, eliminati, privați nu numai de dreptul de a publica, ci și de celălalt drept, care ar fi trebuit să fie socotit ca unul elementar, de a replica desfășură, antiromânește cultivat de unii care veneau în filosofie din lumea nimănui sau, mai exact zis, din lumea în care legea era făcută de ignoranță, rea voință, duplicitate, oportunism de cea mai odioasă specă.

Le este dat intemeietorilor să inducă mai tot timpul presunii de tot felul. Așa s-a întâmplat și cu directorul *Studiilor Filosofice*. Ba, n-ar fi deloc exagerat să spunem că, în privința prigoanelor la care a fost supus, Constantin Rădulescu-Motru este *paradigma* lor. Exclus din Universitatea bucureșteană în 1940, exclus din cultura română imediat după 23 august 1944, aceasta fiind opera

nefastă a intelectualilor vărăgi în politici spre a fi, ei, mai mult decât erau – filosoful este și astăzi supus unuia dintre cele mai oribile atacuri din cîte i-a fost dat să indure.

Publicarea unui aberant studiu introductiv la volumul *C. Rădulescu-Motru. Scrieri politice* (Nemira, 1998) demonstrează, dacă mai era nevoie, că pasiunile oportuniste, mascate de falsă aderență la liberalism, fac oficiul plăgătos, jahnic chiar, al voimii de reînnoirea rituală a creatorului a două dintre cele mai însemnante, din acest secol, reviste filosofice românești și al unuia dintre cele mai semnificative *personalisme filosofice* ale secolului al XX-lea.

Istoria celor două reviste de filosofie datorate lui C. Rădulescu-Motru acoperă și explică în bună măsură, întâmplări esențiale ale căror parcurs de filosofii români într-un spațiu istoric extrem de complex. Au fost vremuri ale unor mari schimbări în ordinea regimurilor politice, sociale, economice. Cultura română a trecut, de aceea, ea însăși, prin transformări care au implicat structuri ideative, forme de expresie, sisteme de raportări la aproape tot ce fiind ca atare ori se putea imagina ca fiind. Revista înființată în 1906 a fost, în cursul istoriei o martoră a istoriei reale, dar și creațoare, în felul ei, de istorie. A vrut să fie, și a izbutit în bună măsură, nu doar ecoul necesar al timpului ei, ci, în mod deosebit, spațiu primitor, gazdă bună pentru ideile de care timpul istoric al românilor avea nevoie arătoare. Așa se face că, alături de maioresceni C. Rădulescu-Motru, P.P. Negulescu și Ion Petrovici, li găsim colaboratori ai revistei, pe cei din generația lui Mircea Florian și Nae Ionescu și, mai apoi, pe foarte tinerii Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica, dovedindu-se astfel că o revistă este filosofică, este bună, nu cînd este proprietate a unui grup restrâns de indivizi, ci cînd își deschide paginile oamenilor de talent din diferite generații care nu au, totdeauna, același repere axiologice, dar sunt însușitii, toți, de ideea creației valorice necesare istoriei românești pentru a fi contemporanea istoriei contemporane ei.

ISTORIA RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE ÎN CURRICULUM-UL UNIVERSITAR

Prof.univ.dr. Constantin VLAD

În planul de învățămînt al Facultății de Istorie a Universității „Spiru Haret” este înscrisă ca disciplină obligatorie *Istoria Relațiilor Internaționale*, anume în perioadele modernă și contemporană. Introducerea *Istoriei Relațiilor Internaționale* ca obiect de studiu este, după părerea mea, o inițiativă lăudabilă. Prezența ei în *curriculum*-ul viitorilor absolvenți întregește într-un chip fericit profilul de pregătire al acestora, multiplicând, totodată, domeniile practice în care ei își pot pune în valoare pregătirea de istoric.

Cursul se deschide cu o scurtă introducere în *Teoria Relațiilor Internaționale*, menită să familiarizeze studenții cu câteva concepte proprii acestei discipline, cu vocație teoretică generală. Urmează apoi un număr de teme dedicate formării sistemului modern de relații internaționale, continue de prezentarea raporturilor internaționale în principalele etape pe care le-a cunoscut istoria secolului al XX-lea.

Problematica referitoare la acest secol este însoțită de o istorie a diplomației universale și românești. Deși acest curs de istorie a diplomației este optional, cunoștințele ce se predau în cadrul său completează în mod necesar pregătirea de ansamblu a studenților.

Această viziune și această structură a Cursului reproduce, atât istoricește, cât și pe plan logic, drumul parcurs spre statutul de științe distințe dobândit de *Istoria Relațiilor Internaționale*, precum și de către *Teoria Relațiilor Internaționale*. Astfel, originile *Teoriei Relațiilor Internaționale* trebuie căutate în politologie, în diplomatie, în dreptul internațional. Geneza acestei discipline științifice datează însă cel mai mult istorie, anume istoriei generale, dar mai ales investigației istorice asupra relațiilor ce se stabiliseră, în perioade date, între diferite entități umane: popoare, națiuni, state, dincolo de limite fizice, teritoriale ale acestora. Dacă cercetarea în politologie, ca și cea

devenirea lor istorică, avea să ducă la generalizările care conturau constituirea *Teoriei Relațiilor Internaționale* ca disciplină științifică.

Dar, ca în atâtă alte cazuri, raportul dintre *Teoria Relațiilor Internaționale* și *Istoria* acelorași relații nu era univoc. În mersul lor istoric, relațiile internaționale furnizau noi și noi date pentru efortul generalizator și integrator depus în planul cunoașterii de către *Teoria Relațiilor Internaționale*.

Pentru că, în devenirea lor istorică, mai ales în perioadele modernă și contemporană, aceste relații s-au constituit într-o realitate relativ de sine stătătoare. Dependente, desigur, de evoluțiiile pe care le cunoștea viața internă a popoarelor, națiunilor, statelor, aceste relații dobândeau, totodată, configurații proprii, caracteristici deopotrivă distincte și distinctive, o dinamică specifică. Substanța acestor relații, în

internaționale, având în instrumentarul său științific o serie de concepte elaborate de Teoria Relațiilor Internaționale. Mă refer înainte de toate la conceptul de relații internaționale, cu esența lor definită prin interes și putere, la conceptul de subiect (actor) al relațiilor internaționale și la cel de ordine internațională (mondială). Asemenea concepte operează ca o grilă în selectarea faptelor care intră în sfera de interes a istoriei relațiilor internaționale și ca o matrice în analiza și interpretarea lor. Prin asemenea achiziții, simultan conceptuale și metodologice, *Istoria Relațiilor Internaționale* introduce în succesiunea – și conexiunea – evenimentelor atât o vizionă istoristă, cât și structuri logice semnificative pentru procesul cunoașterii.

Iată pentru ce consider că, mai ales în epoca contemporană, *Istoria Relațiilor Internaționale* tinde să devină nu numai o ramură distință în cadrul istoriei generale, ci și o disciplină de graniță, cu trăsături specifice.

Acestea sunt principalele motive pentru care socotește introducerea *Istoriei Relațiilor Internaționale* ca obiect de studiu distinct un important plus pentru profilul de pregătire al absolvenților Facultății de Istorie a Universității „Spiru Haret”. Se evidențiază astfel preocuparea decanatului și a corpului profesoral de la această facultate de a se alătura unor căutări dintre cele mai avansate pe linia modernizării studiului Istoriei.

„... o națiune nu este o realitate dezrădăcinată, suspendată în aer, ci, dimpotrivă, ea poartă legături adânci cu pământul pe care se dezvoltă, cu sângele populației care o compune, cu trecutul și produsele strămoșilor și cu viața psihică a indivizilor în viață”.

D. GUSTI

Anul 1918 a reprezentat în istoria europeană și universală încheierea unui ciclu istoric lung din istoria umanității, constituind, în esență sa, încheierea proceselor de făurire a unității național-statale, în condițiile marilor imperii multi-naționale, pe ruinele căror au luat naștere actualele state naționale europene. Unii susțin că, deci, secolul XX a început prin „provocarea națională” la adresa abuzului „supranational”, respectiv, ... prin victoria «sângelui și tradițiilor», a neamului și miturilor sale, a misticii naționale, în fața construcțiilor politice și de drept fictive ale statelor supranationale¹⁰.

Dincolo de toate, însă, acest moment istoric a marcat începutul unui nou ciclu istoric care se înscria în ordinea politică creată de „sistemul westfalian”, sistem care a adus în prim planul evoluției economico-sociale și al vieții politice, naționale și internaționale, complexele probleme ale frontierelor, unității și independenței popoarelor, națiunilor și statelor naționale, elemente care au devenit pilonii construcțiilor politice, economice și culturale contemporane.

Noul context istoric a deschis, în mod firesc, noi orizonturi și a antrenat noi existențe în eforturile de dezvoltare ulterioare, atât în față fiecarui popor, națiune și stat național, în parte, cât și la nivelul ansamblului noii ordini politice și economice mondiale.

Pentru acest fundamental, pentru toți cei ce se angajează în evaluarea rezultatelor evoluției economice, sociale și politice pe parcursul a trei sferturi de veac care au trecut de atunci, este esențială a decela, cu obiectivitate și rigoare, care a fost și continuă să fie, natura specifică a noilor realități sociale apărute, valențele noi pe care le-au oferit acestea evoluției umanității, în ce măsură valorificarea lor a contribuit la progresul economico-social și cultural-spiritual local, național, regional și internațional și, evident, ce limite au fost reliefate pe acest parcurs.

În esență, noul ciclu istoric a luat, de fapt, naștere dintr-o realitate socială, care a fost definită drept „națiunea deplină”, respectiv, aceea realitate centrală, ... care insumează toate aspirațiile firești ale indivizilor și de la care pornesc nu spre o nouă ființă, ci spre un nou plan de relații toate manifestările internaționale¹¹. Este vorba despre o unitate socială, cu un loc unic și inconfundabil în domeniul vieții sociale, întrucât ... națiunea este singura unitate

socială care își ajunge sieși, în înțelesul că nu cere, pentru deplina ei realizare o unitate socială mai cuprinzătoare, fiind în stare să-și creeze o lume proprie de valori, să-și stabilească un scop în sine și să-și afle mijloacele de înfăptuire, adică forță de organizare și propășire în propria ei alcătuire¹².

În această ipostază, raporturile dintre stat și națiune se schimbă, statele naționale devenind forme de manifestare ale națiunii, simple expresii politice ale acestora, deci realități subordonate funcțional. O dată cu aceasta, se transformă și fundamentele relațiilor internaționale, fiecare națiune stabilind relații cu altele pe bază de interes comune, relații ce pot conduce fie la acțiuni de cooperare, fie la concurență, situație în care,

tradiție. De aceea, în cazul națiunii este implicată o voință conștientă, ca bază a scopurilor pe care le urmărește fiecare națiune, care, stăpână pe mijloacele sale de acțiune, este capabilă să realizeze creații de mari dimensiuni, orientate spre perspective întinse. În aceste condiții, pentru ca o națiune să își realizeze „misuniua” să în lume este necesar un efort permanent și coerent al tuturor membrilor săi pentru a reuși să fie ceea ce se străduiește să fie. Fără voință de a-și realiza conștient și voit propriul său destin, națiunea recade în starea naturală de comunitate umană, înceând de a mai fi o unitate socială esențială, de voință, conștiență și de aspirații. Dacă nu luptă pentru un ideal, pentru a-și crea un destin propriu, națiunile decad în stările anterioare constituirii lor, de fatalism, resemnare și viață pasivă.

Concomitent, în noua ordine internațională a apărut și o realitate inedită: crearea, în condițiile cunoscute, a Uniunii Sovietice pe un extins spațiu european și asiatic, pe care s-a constituit un nou tip de societate și s-au experimentat noi modalități

starea actuală și perspectivele „lumii” în care trăim.

Lume în care sunt puse în discuție și tratate în mod critic toate elementele consecutive ale actualei ordini mondiale și se desfășoară acțiuni de anvergură pentru depășirea limitelor istorice ale acesteia, în numele unor sisteme de valori, idealuri și aspirații general-umane, a „misunii” naturale universale a speciei umane, legitimate, atât de actualele realizări ale popoarelor și națiunilor, cât și de, mai ales, nerealizările multora dintre acestea.

În mod firesc, o asemenea desfășurare a lucrurilor induce mari dislocări și răsturnări în vizionile oamenilor despre lume, viață și societate, în sistemele de valori la care auaderă și, nu în ultimul rând, în evaluarea corectă a ceea ce ei au considerat până acum a constituit cele mai valoroase împliniri ale istoriei universale și ale istoriilor naționale. Împliniri care să se poată constitui în temeuri pentru devenirea viitoare a omenirii în ansamblul său, a popoarelor, națiunilor și statelor naționale, în fiecare caz în parte.

omului și dreptul politic al acestuia la obținerea propriei fericirii¹³;

- în consecință, este extrem de important, ... să nu ne lăsăm îngelați de aparență: legătura greu solubilă pe care cineva o are cu o limbă, dragoste față de un colț de lume, față de teiul din fața casei, față de bunici, nu are nimic de-a face cu «naționalismul». Ele fac parte din altul secret al ființei fiecăruia. Naționalismul apare atunci când ele sunt transformate în «instrumentul potrei perverse de putere»¹⁴.

- așa se face că „... cei ce adună neamurile sub steaguri nu-și iubesc «casă», deși pretind contrariul, iar cei ce răspund chemării lor... nu-și iubesc decât mica lor ființă, atavică și coruptă de tiranie”¹⁵;

- „ora popoarelor a trecut”. La acest ceas crepuscular al istoriei, în pragul secolului XXI, ... ultima sarcină a «popoarelor» este să-și pregătească responsabil, intrarea într-o lume, în sfârșit, prosperă, pașnică și cosmopolitică – adică, tocmai în lumea împotriva căreia dictatori venali și atavici se străduiesc să le ridice, fluturând flamura naționalistă¹⁶.

În continuarea unor astfel de idei și în organică conexiune cu ele, promotorii zeloși ai acestei maniere de abordare și tratare a evoluțiilor istorice contemporane avansează și alte „teze”.

În acest sens, de o bună bucată de timp, se susține, aproape cu obstinație, că sistemul statelor naționale s-a erodat, guvernele statelor naționale ajungând în situația de a fi prea mici pentru a îndeplini anumite atribuții și sarcini tradiționale și prea mari pentru a exercita altele. Situație produsă de faptul că societatea contemporană este deja antrenată într-un proces atotcuprinzător de „globalizare”, care face ca, între altele, în viață socială contemporană să apară o serie de probleme „tradiționale” (ca, de ex., cele ale mediului, sănătății, telecomunicațiilor, resurselor neregenerabile, foamea etc.), la care nu mai există soluții naționale.

1. E. Hurezeanu, *Gânduri „pe marginea hiperfiei”* în „Curierul special”, vineri 9 aprilie 1999, p.18;

2. D. Gusti, *Știința națiunii*, în *Opere*, vol.I, Editura Academiei RSR, 1960, București, p.492;

3. Idem

4. D. Gusti, *Op.cit.*, p.493;

5. D. Gusti, *Op.cit.*, p.496;

6. Idem

7. 8, 9, 10, 11. Mircea Boariu, *Naționalismul sfârșitului de mileniu*, („Curentul special”), vineri, 9 aprilie 1999, p.18;

12. Mircea Boariu, *Steauna și coroana: semnele reci ale istoriei românilor* („Curentul special”), miercuri 30 dec.1998, p.18 și „Curentul special”, vineri 9 aprilie 1999, p.18, *Naționalismul sfârșitului de mileniu*).

(Va urma)

POPOARE, NAȚIUNI ȘI STATE NAȚIONALE, LA SFÂRȘIT DE MILENIU

Prof.univ.dr.Ștefan COSTEA

„internacionalismul” nu mai poate însemna „supranationalism” sau „cosmopolitism”, ci, simplu, raporturi între națiuni. O asemenea evoluție conduce și la reconsiderarea conceptului de „umanitate”, în sensul că ... dincolo de națiuni nu se ivesc umanitatea ca o lume de sine stătătoare, ci umanitatea ca totalitate a națiunilor, ca armonie a ființelor naționale originale, specifice¹⁷, ca realități sintetice, ca totalitate și, indivizibile, ce nu pot fi reduse la indivizi care o compun sau la o singură parte a ființei lor. Căci orice națiune constituie o realitate organică legată de mediul în care există și de factorii care o condiționează, întrucât ... o națiune nu este o realitate dezrădăcinată, suspendată în aer, ci, dimpotrivă, ea poartă legături adânci cu pământul pe care se dezvoltă, cu săngele populației care o compune, cu trecutul și produsele strămoșilor și cu viața psihică a indivizilor în viață¹⁸.

Mai mult decât atât, națiunile sunt creații voluntare, care se realizează prin eforturi continue, prin ... voință de a fi, de a trăi și luptă¹⁹, și tocmai prin aceasta se deosebesc de popoare, care sunt comunități etnice naturale, de sânge și de

de organizare și desfășurare a activităților economice, sociale și politice și a vieții individuale. O realitate complexă a cărei natură autentică, implicații și conse-creștere istorice continuă să fie analizate și evaluate în moduri foarte diferite, preponderent din perspective ideologice și mai puțin cu instrumentele pe care științele sociale și umane le pun la dispoziția celor interesați. Chiar și în aceste condiții se înregistrează o evanșunăriunitate în aprecierea acestei realități ca o experiență nefericită, înfăptuită împotriva naturii umane și a mersului firesc spre progres al omenirii.

Luarea în considerare a acestei realități este cu atât mai necesară, cu cât, după cel de-al doilea război mondial, în cadrul acestei experiențe istorice au fost introduse și alte popoare și națiuni, fără voia lor, de către cei ce s-au aflat atunci în situația de a putea proiecta și impune, potrivit viziunilor lor, sistemelor de valori și intereselor lor, naționale(?), și nu numai, o nouă ordine politică, economică și socială ale căreia consecințe le rezultă cu totă forță și astăzi și care configurează

lată de ce, într-un asemenea context, un interes aparte, de ordin științific, teoretic, dar și, mai ales, practic este generat de discuțiile de date recentă, consacrate analizei situației actuale și perspectivelor etniilor, popoarelor, națiunilor, minorităților naționale și statelor naționale în viitorul configurație a lumii mileniuui trei.

Într-o sinteză de primă instanță, sunt avansate o serie de ipoteze, teze și argumentări în jurul unei tematici ce cuprinde, între altele, următoarele idei:

- fenomenul cel mai nedosit, produs de epoca națiunilor și statelor naționale este „naționalismul”, la rădăcina căruia se situează distincția dintre „eu”, „ai mei” și „celalți”;

- această distincție își găsește sorginte în ... acel atavism care subzistă încă de la începuturile omului și care definește propriul trib ca umanitate exclusivă²⁰, deci, acel naționalism al cărui secret ... „murdar și rușinos” este ca „celalalt să fie definit ca ne-om”²¹;

- de aceea, naționalismul ... etnocentric, tribal, crud, regresiv și resentimentar, neagă universalitatea

Revista se poate procura prin abonament la toate oficile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plată prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 2511.1-23.1/rol B.C.R.-Sucursala Urzică

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de

LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE

ȘI TIPOGRAFIA

FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telefoane: 330.40.40/interior 182
Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

Abonați-vă la revista „Opinia națională”!

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei

Revista se poate procura prin abonament la toate oficile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

De asemenea, solicitări de abonament se pot adresa redacției cu plată prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont: 2511.1-23.1/rol B.C.R., Sucursala Urzică

REVISTA OPINIA națională

Director:

Prof.univ.dr.

Aurelian BONDREA